אגרות הראי"ה - כרך א' - אגרת קמג

תמצית האגרת

תאריך ומקום: ט' סיון תרס"ח - יפו
נמען: ועד המושבה רחובות

שומרי מצוות בחוץ לארץ ובירושלים מתלוננים שפירות המושבות (שקדים, תפוזים ועוד) נשלחים בלי הפרשת תרומות ומעשרות ומכשילים בטבל, ורבני ירושלים מטילים את האחריות על הרב קוק. הרב קוק מבקש מהוועד לצוות שאין להוציא פירות מן המושבה בלי הכשר נאמן, ולהודיע לו על הממאנים כדי שהרבנות תפעל נגדם. כך לא יאמרו בגולה שהישוב החדש מחריב את הדת.

עיקרי הדברים

- פירות בלי הפרשת מעשרות - מכשול טבל.
- צו הוועד: אין להוציא פירות בלי הכשר.
- טיפול הרבנות בממאנים.
- כבוד הישוב החדש בעיני הגולה.

נוסח האגרת

ב"ה[1] עה"ק[2] יפו ת"ו[3], ט' סיון תרס"ח[4].

לכבוד הועד הנכבד ברחובות, שלו'[5] וברכה

את מכתבי הנני כותב לשם כללות ישובנו החדש. הנני מוכרח לנגע בשאלה כללית אשר לעזבה אי אפשר. כבר הגדתי לכבודם, ולעוד אנשים ממושבות, אשר דבר הישוב קיומו וכבודו נוגע אליהם, בלב מלא תם ויושר, כי צעקת העם, מקהל שומרי אמונים בחו"ל[6], גדולה אלינו על העזיבה של תיקון הפירות הנשלחים לחו"ל[7], השקדים והאוראנזים ועוד. הם באים אלינו בקובלנא רבה: אתם רבני אה"ק[8] למה תניחו להכשיל אותנו באיסורים, ולמה לא תהיו חרדים על חקי תורתנו הק'[9] שיתקיימו באה"ק[10], אשר זכינו לראות תחילת ישובה, וביחוד במה שנוגע אל הכלל כלו המוסר נפשו על מצוה קלה כחמורה. נוסף לזה צועקים ג"כ[11] כל שלמי אמונים בערי א"י[12] פה ובירושלים ת"ו ועוד, על המכשלה הגדולה הזאת, היוצאת לנו

---

1 ב"ה - ברוך השם
2 עה"ק - עיר הקודש
3 ת"ו - תבנה ותכונן
4 תרס"ח - השנה תרס"ח (1907/1908)
5 שלו' - שלום
6 בחו"ל - בחוץ לארץ
7 לחו"ל - לחוץ לארץ
8 אה"ק - ארץ הקודש
9 הק' - הקטן
10 באה"ק - בארץ הקודש
11 ג"כ - גם כן
12 א"י - ארץ ישראל

בשמירת דתנו הק', אשר עליה הורגנו כל היום, דוקא ע"י[13] אחינו בשרנו אכרי ישובנו החדש ראשית תקותנו. ואני כאלם לא אפתח פה מרוב בושת פנים ועגמת נפש זה כמה, ועיני נשואות לשמים שיתן בלב אחינו להבין את יקר ערך קדושת דתנו הק', והכבוד הגדול שאנו חייבים לכבדה, ועד כמה עץ חיים היא למחזיקים בה לפרט ולכלל כלו עדי-עד, ויתחילו לנהוג כבוד בדיני תורה"ק[14], ולא יקלו את דעתם בזה ביחוד במה שנוגע למכשול רבים. אבל הימים נקפו ואני איננני רואה בעניי אות לטובה, התמרמרות רב המון שלמי אמונים הולכת וגדולה, ולב ישראל מתנקע מחבת אה"ק, ותקות הישוב וחינו נופלת ג"כ ע"י זה במדרגות ידועות. פונים אלי כל הרבנים הגדולים, הגרש"ס[15] והר"א[16] פניזיל החכם-באשי, הגר"ח[17] ברלין וכל בתי הדינים לפרושים וחסידים ולספרדים, כלם אומרים כאחד בי הדבר תלוי, בצוארי הוא הקולר, ובידי לתקן ולהציל הכל, להשיב להישוב את כבודו, ולאחינו היקרים שומרי תורה ומצות את שלות לבם, בכלל להציל רבים ממכשול עון החדש של אכילת טבלים, שהחל לבא ע"י התישבות ישובנו החדש באי"י[18], והנם מציעים לפני הצעות איך ובמה להוציא את הדבר הנכבד הזה מן הכח אל הפועל. ועתה אהובי לבבי, אליכם אצוק את מצוקת לבבי, יודעים אתם ועדים את אהבתי הבוערת כאש להישוב החדש, שכל נשמתי נתונה לו, הושיעוני נא ויחד נקים דבר שיהי'[19] לנו לשם ולאות, לתפארת אלקים ואנשים.

וזה הדבר אשר הרבנים הנ"ל[20] מבקשים, והנני מוצא שבכללות הכרח הוא להוציא את המשאל הצודק הזה מן הכח אל הפועל: הועד יתן צו, שלא יהין שום איש להוציא דבר בלתי מתוקן ומועד ע"י הכשר נאמן מן המושבה, לא לירושלים, לא ליפו, ולא לחו"ל. וכמובן ראוי שיבאו הדברים הללו בהכרת ערכם לשמירת התורה, להתקדמות הישוב ולכבודו. ואם ימצאו אנשים כאלה, שגם אחרי אזהרת הועד לא ישמעו, ואחרי ההזהרה הנאמנה לא יזהרו, אז ראוי ונכון שכבוד הועד יודיע אלי, שמאיש הזה בפרטיות הנם מסירים את ערבותם, מפני שאין בידם להכניסו בסדר תקונם, ואז תחול על האיש הפרטי ההוא חובת הרבנות, לראות באיזה אמצעיים נאותים איך לפעול עליו, באופן שסוף כל סוף יעלה בידנו הדבר הגדול הזה, להסיר חרפה מעל ארץ אבותינו, שלא יאמרו אחינו יושבי הגולה, שהישוב החדש הוא חרב להחריב את יסוד הדת וקיום תורה ומצות מישראל, תחת אשר באמת הוא סם חיים לכל עם ד' בהוה ובעתיד. שימו אחים יקרים את לבבכם על דברי אלה, מהרו להשיב אותי דבר והשתדלו נא למלאות את שאלתי בכח עז רוחכם וישע ימינכם אשר עוד תכפל ותגדל בימין ד' רוממה על ארץ חמדתנו, כתקות נפשנו לדור דורים.

אחיכם הק' אברהם יצחק ה"ק הנ"ל

הידיעה ע"ד[21] מי שלא יהי'[22] נשמע לתקנת הועד בזה תוכל לבא ג"כ ע"י הממונה הקבוע לתקון הפירות, רק שביסוד הענין יכנס הועד להקים כבוד הדת על תילה כחובתנו הק'. הנ"ל

נוסח האגרות וההערות: אגרות הראי"ה, כרכים א׳-ד׳

---

13 ע"י - על ידי

14 תורה"ק - תורה הקדושה

15 הגרש"ס - הגאון רבי שמואל סלאנט

16 והר"א - ו + הר"א: הרב רבי שם שמתחיל באות א (כגון אברהם / אליהו / אהרן / אליעזר) - הפירוש המדויק תלוי בשם האדם

17 הגר"ח - הגאון רבי חיים (מבריסק או מוולוז'ין)

18 באי"י - בארץ ישראל

19 שיהי' - שיהיה

20 הנ"ל - הנזכר לעיל

21 ע"ד - על דבר

22 יהי' - יהיה